

da je navedena katedrala u svojoj povijesti dugo bila pod turskom vlašću i da je nekoliko puta bila djelomično razrušena. Ipak sačuvali su se neki potpisi hodočasnika koji su se upisali na mnogim jezicima i pismima, među njima i slavenskim. Neki su potpisi pisani oblom glagoljicom, ali su čitljiva samo pojedina slova. Ima i ćirilskih, koji su najvjerojatnije s istočnoslavenskog područja (iz 13. i 14. st.), ali čitljivo je samo nekoliko kratkih odlomaka. Dalje bi istraživanje bilo zanimljivo.

JAHRGANG XXIV (1979)

ERNEST HAUSACK, *Zum Übersetzungsstil des Exarchen Johannes (121–171)*. Uz Konstantina Ćirila, J. Egzarh jedan je od najznačajnijih pisaca stsl. razdoblja. Među ostalim preveo je *Hexameron* ili *Šestodnev*. Za njegove stilske karakteristike zanimljivo je istaknuti da brojne grčke izraze prevodi dubletama. Autor najprije objašnjava teorijske osnove prijevoda u srednjem vijeku i pokazuje da postoji doslovan prijevod i slobodan prijevod. Ukratko izlaže problem prijevoda sa

stajališta obavijesne teorije i pokazuje kako se u srednjem vijeku prevodilo; prevodioci u svojim prekodiranjima nisu uzeli »smisao« riječi kao osnovu, nego prevedenu invarijantu, koja se kod polisemantičkih riječi dosta razlikuje od »smislaone invarijante«; svaki je prijevod primjer prekodiranja, tj. kodiranje i enkodiranje s obzirom na kontekst u kojem se ostvaruje značenje polisemantičkih riječi. Npr. grčki signifikant [δύναμις] može se u grčkom izvornom jeziku ostvariti u značenju [sila] i [razum], zavisno o kontekstu; na taj način za grčko δύναμις u slavenskim tekstovima dolazi prijevod »sila« i »razum«; osnovno značenje riječi [εὐσεβεια] po etimologiji jest dobro-čystije, ali u kontekstu se realizira kao [věra]. J. Egzarh u svojim djelima upotrebljava obje varijante, to znači da grčki [εὐσεβεια] prevodi s dobročystije i věra. Te dublete kod Egzarha reprezentiraju izraz i sadržaj jezičnog znaka. Prevođenje dubletama najkarakterističnija je, dakle, oznaka stila J. Egzarha. Autor navodi više od dvjesto primjera za taj tip prijevoda koji se nalaze u Egzarhovim djelima *Hexameron* i *Ekthesis*.

Günther Tutschke

S L A V I A XLIX (1980)

U prvom svesku Slavije 49 (dvo-broj) objavljeni su referati G. A. Bogatove, D. Buttler, A. Gudavičjusa i E. Perniške sa IV. radnog zasjedanja leksikološko-leksikografske komisije pri Međunarodnom komitetu slavista, održanog 16–19. 5. 1979. g. u Liblicama. (O njemu donosi informaciju *Slavia* 48, 1979, 425–429.) Drugi

referati s ovog zasjedanja objavljeni su u časopisima *Slovo* a *slovesnost*, *Listy filologické* i *Slavica slovaca*.

Г. А. БОГАТОВА, *Эволюция внеязыковых связей слова и историческая лексикография. (Номинационная часть словарной статьи)* (1–5), ističe važnost uočavanja izvan-

jezičnih relacija leksika i njihova odraza u leksikografskom opisu. Svoja razmatranja temelji na primjerima i iskustvu iz rada nad rječnikom »Словарь русского языка XI–XVII вв.« koji izlazi od 1975. god. i u čijoj redakciji G. A. Bogatova od početka sudjeluje. U historijskoj leksikografiji, pokraj proučavanja značenjskih odnosa u okvirima porodice riječi, treba uzimati u obzir cijelu kulturnopovijesnu situaciju društva u određenoj epohi. Takav pristup pridonosi točnijem određivanju strukture semantičke šeme natuknice i dopušta uočiti evoluciju u semantici riječi, tj. promjene vezane za socijalno-ekonomska ili socijalno-psihološka shvaćanja društva. Ovi momenti trebaju doći do izražaja već u nominacijskom dijelu natuknice pod kojim autorica podrazumijeva osnovni dio natuknice koji sadrži primarno značenje s prinominacijskim (najčešće prenosnim) značenjima za razliku od postnominacijskog dijela s funkcionalnim i specijaliziranim značenjima.

DANUTA BUTTLER u prilogu *Typu polisemii przymiotników polskich* (6–10), analizira i klasificira tipove polisemnih odnosa poljskih pridjeva. А. ГУДАВИЧЮС obrađuje temu *Интернациональное и национальное в лексическом значении* (11–14). Problematiku semantičke analize složenica tretira ЕМИЛИЯ ПЕРНИШКА u prilogu *Към въпроса за лексикалното и словообразователното значение на сложната дума* (15–18). U istom svesku srodnom se problematikom bavi i ДИНА СТАНИШЕВА, *Сложные прилагательные: методы семантического анализа* (26–33), zalažući se za primjenu metode komponentne analize pri opisu

semantike pridjevskih složenica.

VLADIMÍR ŠAUR, *Ke genezi sloves typu »baviti, slaviti«* (19–25), daje odgovor na pitanje o genezi slavenskih glagola *baviti, -naviti, plaviti, slaviti, -taviti, traviti; +čaviti, daviti*, tj. onih glagola na *-aviti* koji se tradicionalno smatraju kauzativima. Analizirajući sav raspoloživi materijal, autor dokumentirano polemizira s tezom O. N. Trubačeva o denominativnom podrijetlu spomenutih glagola i zaključuje da se ipak radi o deverbativima koji su nastali kao rezultat deprefiksacije (*truti* → *otraviti* → *traviti* → *trava*).

U ovom dvobroju dan je i informativni pregled Osmog međunarodnog kongresa slavista koji je održan u Zagrebu i Ljubljani 1978. O paleoslavenističkoj problematici donosi informaciju R. Večerka (111–115), o problematici istočnoslavenskih jezika informira St. Žaža (116–122), problematiku starih slavenskih književnosti prikazuje Sv. Mathauserová (123–128) i o temi Receptija antike u slavenskim književnostima referira E. Stehliková (129–130). Pregled je nastavljen u trećem svesku informacijom V. Bechyňove o problematici narodnooslobodilačke borbe Slavena i njihova nacionalnog preporoda (263–269).

Lingvistički prilozi u trećem svesku uglavnom obrađuju problematiku znatno udaljenu od neposrednog interesa za časopis Slovo, pa ćemo ih samo informativno spomenuti: J. PETR, *K charakteristice nesklonných tvarů na -o/-e v současné polštině* (193–199); Ф. Т. ЖИЛКО, *Моделирование группировок диалектных единиц восточнославянских языков* (200–207).

VLADIMÍR ŠAUR, *Etymologie ruského naróstit'sja a výrazů příbuzných* (208–214), analizira dosadašnje poglede na etimologiju ove riječi i njoj srodnih zaključujući da je najprihvatljivije objašnjenje od *orsti, dok je izvođenje od *nerstъ vrlo problematično. S osnovom *nerstъ nije povezana složenica *kъnorzъ («vepar»), a još manje nesti (jaja), niti sh. resti se, kao što se misli u nekim etimološkim radovima.

U rubrici »Građa i diskusije« KAREL HORÁLEK se osvrće na novije radove o fonetici i fonologiji ruskog jezika, napose na udžbenik *Современный русский язык – фонетика* od M. V. Panova (Moskva 1979): *K fonologii a fonetice ruštiny (Na okraj několika novějších učebnic a monografii)* (239–241). Ovim povodom daje svoje zabilješke prema primjeni teorije distinktivnih obilježja u fonološkom opisu, ukazujući na njezina ograničenja.

U istoj rubrici МАГДАЛЕНА КОНТЕБА konfrontira upotrebu, repertoar i strukturu nepravih prijedloga u češkom i bugarskom jeziku: *Секундарни предлози в чешки и български езици* (242–249). O upotrebi i proširenosti produktivnog glagolskog sufiksa -ova-, -eva- u suvremenom bjeloruskom jeziku govori Н. С. ВАСИЛИЕВСКИЙ u prilogu *О белорусских отыменных глаголах на -аваць, -яваць* (250–254).

U četvrtom svesku veći je dio mješta posvećen književnoznanstvenoj problematici vezanoj za djelo Dostojevskoga. Od lingvističkih priloga spomenut ćemo članak JANA SEDLÁČEKA, *Problematika jazykového vývoje a koncepcie komparatistiky* (314–320), koji pregledno govori o promjenama u tretiranju problematike jezičnog razvoja u češkoj i sovjetskoj lingvistici gdje je u zadnje vrijeme, nakon obostranog prevazilaženja nekih jednostranosti i ograničenja ranijih koncepcija, došlo do znatnog zblježavanja stavova u smislu zahtjeva kompleksnog pristupa objašnjavanju jezičnih promjena kombiniranjem raznih postupaka zasnovanih na rezultatima genetskog, arealnog i tipološkog proučavanja jezika.

VÁCLAV POLÁK, *Metodologie etymologického rozboru v slovanských jazycích* (321–337), obrađuje metodološku problematiku novijih etimoloških rječnika slavenskih jezika.

U rubrici »Građa i diskusije« STANISLAV HERODES, *Црквеннослованске adj. разлатъин* (397–398), predlaže za ovaj pridjev koji se upotrebljava tri puta u Bes (*razlataja čaša*) značenje »zlatan, od čistog zlata«, a ne »širok, široka zdjela« kako se nameće s obzirom na lat. (*phiale*) kao i s obzirom na značenje ovog pridjeva u rus. i bug. Svoj prijedlog autor obrazlaže kontekstualnom upotrebom kao i prirodnom realije označene spomenutom sintagmom. Kod prefiksa raz-, dakako, pretpostavlja gradacijsko značenje.

Zdenka Ribarova

SLOVO

31

ČASOPIS STAROSLAVENSKOG ZAVODA U ZAGREBU

ZAGREB 1981.

S L O V O

**ČASOPIS STAROSLAVENSKOG ZAVODA
»SVETOZAR RITIG«
Instituta za filologiju i folkloristiku, p.o. Zagreb**

Izlazi jedanput godišnje

UREDNIŠTVO: 41000 ZAGREB, DEMETROVA 11

BROJ: 31

**Urednički odbor:
ANICA NAZOR, MARIJA PANTELIĆ,
JOSIP TANDARIĆ**

**Glavni urednik:
ANICA NAZOR**

**Odgovorni urednik:
BISERKA GRABAR**

**Tehnički urednik:
JOSIP MILIĆ**

**Lektor tekstova na hrvatskom jeziku:
ZRINKA VUKOVIĆ**

**Korektori:
JASNA VINCE, ANICA VLAŠIĆ-ANIĆ**

**Ovaj broj časopisa »Slovo« izlazi uz financijsku pomoć Republičke zajednice za znanstveni rad
SR Hrvatske, SIZ-VII.**

Tisak: Štamparski zavod »Ognjen Prica«, Zagreb, 1982.